

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ FEATURES OF THE MODERN STAGE OF GLOBALIZATION

УДК 330.190.1

Можайкіна Н.В.

к.е.н, доцент,
доцент кафедри економічної теорії
та міжнародної економіки
Харківський національний університет
міського господарства
імені О.М. Бекетова

Рудь Д.В.

студентка
Харківський національний університет
міського господарства
імені О.М. Бекетова

У статті розглядається баланс позитивних і негативних наслідків глобалізації. Аналізується їх взаємний вплив на розвиток національних економік. Виділено основні тенденції руйнівного впливу глобалізації та особливості їх прояву в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Обґрунтовано напрями формування економічної політики держави на сучасному етапі глобалізації.

Ключові слова: глобалізація; позитивні та негативні наслідки, інтернаціоналізація, спеціалізація країн, транснаціональні компанії, конкурентоспроможність, структурна перебудова, інновації, державна політика.

В статье рассматривается баланс положительных и отрицательных последствий глобализации. Анализируется их взаимное влияние на развитие национальных экономик. Выделены основные тенденции разрушительного воздействия глобализации и особенности их проявления в развитых и развивающихся странах. Обоснованы направления формирования экономической

политики государства на современном этапе глобализации.

Ключевые слова: глобализация; положительные и отрицательные последствия, интернационализация, специализация стран, транснациональные компании, конкурентоспособность, структурная перестройка, инновации, государственная политика.

The article discusses the balance of positive and negative effects of globalization. Their mutual influence on the development of national economies is analysed. The main trends of the destructive impact of globalization and features of their manifestation in developed and developing countries are highlighted. Directions of the state economic policy at the present stage of globalization are substantiated.

Key words: globalization; positive and negative consequences, internationalization, specialization of countries, transnational companies, competitiveness, restructuring, innovation, government policy.

Постановка проблеми. Глобалізація – це найбільш яскравий прояв прогресу, що несе незліченні економічні і соціальні новації. Разом із тим глобалізація вже в початковій своїй стадії виявила нові небезпеки і ризики, причому досить суворі. Баланс позитивних і негативних наслідків постійно змінюється. Ясно одне, що процеси глобалізації є об'єктивними й активно впливають і будуть впливати надалі на економічний розвиток національних економік, окремих регіонів та загалом на світову економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наукова думка щодо інтенсифікації глобалізаційних процесів у світі дещо неоднозначна. Особливу увагу глобалізаційним процесам та їх впливу на тенденції розвитку світового простору приділяли західні вчені, а саме С. Гофман, Г. Марковіц, Ф. Мартін, Е. Роуз, М. Обстфельд, А. Тейлор, Д. Тобін, У. Шарп, М. Філстейн, Ч. Харіок та інші, які детально дослідили динаміку розвитку глобалізаційних процесів та їх взаємозв'язок із розвитком різних сегментів світової економіки. Вплив на національні економіки широко висвітлюється у працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких такі відомі дослідники, як В. Базилевич, О. Біленький, О. Білорус, А. Гальчинський, Н. Гражевська, Б. Губський, В. Іноземцев, Е. Кочетов, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, А. Неклесса, В. Новицький, Ю. Пахомов, М. Портер, А. Поччаї, Р. Робертсон, С. Соколенко, Дж. Стігліц, А. Філіпенко, А. Чухно та ін. Під час дослідження економічних аспектів глобалізації багато економістів підкреслюють не тільки її переваги, а й наголошують на недоліках, внутрішніх суперечностях. З огляду на це подальші орга-

нізаційно-управлінські зміни та трансформації системи господарювання слід здійснювати на ґрунті дослідження й осмислення впливу глобалізації на розвиток національної економіки.

Постановка завдання. Незважаючи на активне дослідження економістами проблем глобалізації, вимагають поглибленого вивчення й узагальнення процеси її впливу на розвиток насамперед національних економік для формування урядом інструментів адаптації та мінімізації її впливу.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід другої половини ХХ ст. доводить, що специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани і внутрішні трансформації не можуть ані відмінити, ані відкласти дію об'єктивних законів глобалізації розвитку. Глобалізація є комплексним процесом, який паралельно розвивається у трьох основних напрямках: зменшення перешкод для економічної, політичної і культурної взаємодії країн і народів; створення гомогенного економічного, політичного і культурного просторів; формування структур глобальної керованості [1, с. 12–13].

Насамперед явища глобалізації світової економіки – це всебічна інтернаціоналізація, що поширюється сьогодні практично на всі країни світу, всі сфери виробництва й обігу, зумовлює виникнення й формування якісно нового явища в поступальному розвитку цивілізації. Вона виражається в таких процесах, як:

– поглиблення інтернаціоналізації виробництва, а не обміну, як це мало місце раніше. Інтернаціоналізація виробництва проявляється в тому, що в створенні кінцевого продукту в різних формах і на різних стадіях беруть участь виробники бага-

тьох країн світу. Проміжні товари і напівфабрикати займають все більшу частку в світовій торгівлі і в міжкорпоративних трансфертах. Інституційною формою інтернаціоналізації виробництва виступають ТНК;

- поглиблення інтернаціоналізації капіталу, що полягає у зростанні міжнародного руху капіталу між країнами, насамперед у вигляді прямих інвестицій (причому обсяги прямих іноземних інвестицій зростають швидше, ніж зовнішня торгівля і виробництво), інтернаціоналізації фондового ринку;

- глобалізація продуктивних сил через обмін засобами виробництва і науково-технічними, технологічними знаннями, а також у формі міжнародної спеціалізації і кооперації, що зв'язують господарські одиниці в цілісні виробничо-споживчі системи; через виробниче співробітництво, міжнародне переміщення виробничих ресурсів;

- формування глобальної матеріальної, інформаційної, організаційно-економічної інфраструктури, що забезпечує здійснення міжнародного співробітництва;

- посилення інтернаціоналізації обміну на основі поглиблення міжнародного поділу праці, зростання масштабів і якісної зміни характеру традиційної міжнародної торгівлі упредметненими товарами. Все більш важливим напрямом міжнародного співробітництва стає сфера послуг, яка розвивається швидше за сферу матеріального виробництва;

- збільшення масштабів міжнародної міграції робочої сили. Вихідці з відносно бідних країн знаходять застосування як некваліфікована або малокваліфікована робоча сила в розвинених країнах. При цьому країни, що використовують іноземну працю для заповнення певних ніш на ринку праці, пов'язаних із низькокваліфікованою і низькооплачуваною роботою, намагаються утримувати імміграцію в певних межах. Водночас сучасні телекомунікаційні технології відкривають нові можливості в цій сфері і дають змогу безболісно обмежити імміграційні процеси. Будь-яка компанія в Європі, Північній Америці або Японії може з легкістю доручити виконання, наприклад, комп'ютерних робіт виконавцю, що знаходиться в іншій країні, і негайно отримати готову роботу в своєму офісі;

- зростаюча інтернаціоналізація впливу виробництва і споживання на навколишнє середовище, що викликає зростання потреби в міжнародному співробітництві, спрямованому на вирішення глобальних проблем сучасності [2, с. 212].

Таким чином, як тенденція світового розвитку глобалізація проявляється в зростаючій взаємозалежності національних економік і спрямована на зміцнення інтеграційної згуртованості світу, на створення єдиної світової економіки, єдиного полі-

тичного, правового й культурно-інформаційного простору, що дасть змогу в остаточному підсумку додати світовому співтовариству нову якість розвитку. В основі глобалізації залишався процес інтернаціоналізації господарського життя. Однак з'явилося безліч нових супутніх явищ і процесів.

Прогнозувалося, що у видимій перспективі глобалізація спричинить за собою: інтенсифікацію інтеграційних регіональних процесів; більшу відкритість економічних систем держав, що натапер ще не повністю здійснили лібералізацію господарської діяльності; безперешкодний доступ всім учасникам на будь-які ринки; універсалізацію норм і правил здійснення торгових і фінансових операцій; уніфікацію регулювання і контролю за ринками; стандартизацію вимог до переміщення капіталу, інвестиційного процесу та всесвітньої платіжно-розрахункової системи.

Однак у зв'язку зі змінами в міжнародних відносинах з'являється небезпека прояву негативних сторін процесу регіоналізації та глобалізації. Процес глобалізації двозначний: з одного боку, це об'єктивний процес – результат розвитку виробничих сил і відповідних економічних відносин, а з іншого – це суб'єктивний процес, який є результатом певної політики найбільш потужних країн.

Саме тому сьогодні немає одностайних поглядів на позитивні аспекти глобалізації. Це пояснюється різним ступенем розвитку національних економік різних країн. У результаті цього процеси, які є позитивними для функціонування національного господарства високорозвинених країн в умовах глобалізації, можуть згубно впливати на економіки країн, що розвиваються.

Для розвинутих економік позитивний вплив глобалізації проявляється у зростанні обсягів зовнішньої торгівлі в результаті поглиблення спеціалізації країн. Оскільки національні корпорації промислово розвинених країн володіють сучасними технологіями та ефективним менеджментом, лібералізація торгівлі сприяє розширенню ринків збуту і, як наслідок, обсягів зовнішньої торгівлі країн. До цього додається експансія національного капіталу на закордонні ринки. Ринки капіталу розвинених країн, як правило, характеризуються надлишком капіталу та низькою дохідністю його використання, тоді як у менш розвинених країнах спостерігається дефіцит капіталу та, відповідно, висока дохідність його використання. Лібералізація інвестиційних режимів, що супроводжує процеси глобалізації, дає можливості для національного капіталу промислово розвинених країн розширити сфери діяльності за рахунок інших країн і підвищити ефективність його використання [2, с. 345].

Такі процеси супроводжуються доступом до ресурсів інших країн. Лібералізація ринків ресурсів, що супроводжує процеси глобалізації, дає змогу ТНК промислово розвинених країн отри-

мати доступ до більш дешевих та більш дефіцитних ресурсів, насамперед природних, людських, науково-технічних та інших. Експансія транснаціональних корпорацій посилилася у 90-ті роки минулого століття. Це спричинено різноманітними факторами:

По-перше, ТНК зуміли відкрити для себе деякі нові регіони: з розпадом Радянського Союзу і зміною політичних курсів та зовнішньої політики колишніх соціалістичних країн система світового ринку розповсюдилася на значні території. По-друге, швидкими темпами зростала глобалізація фінансового сектору, що сприяло інтеграції фінансових ринків окремих країн. Виникли величезні транснаціональні фінансові конгломерати. Глобальні фінансові потоки стали визначальним чинником міжнародних економічних відносин. По-третє, процеси приватизації та комерціалізації відкрили нові ринки та галузі, які раніше були недоступні або ж доступні з істотними обмеженнями [3]. Позитивні сторони протікання глобалізації у світі не оминули і менш розвинуті країни. Для них це проявляється у зростанні ринків збуту продукції національних підприємств. Хоча це переважно сировинні ресурси та напівфабрикати, однак це дає змогу в результаті спеціалізації збільшити доходи місцевих підприємств. Також відбувається залучення інвестицій. Менш розвинені країни в основному характеризуються дефіцитом інвестиційних ресурсів. Глобалізація сприяє залученню прямих іноземних інвестицій і, як наслідок, збільшенню обсягів національного виробництва, кількості робочих місць, податкових надходжень. Відбувається залучення економік таких країн до новітніх технологій. Характерною особливістю країн, що розвиваються, є низький науково-технічний рівень їхнього розвитку. Вкладання прямих іноземних інвестицій сприяє інтеграції цих країн до сучасних науково-технічних розробок, якими володіють ТНК. Це супроводжується доступом до дефіцитних ресурсів з інших країн.

Розвиток процесу глобалізації останнім часом виявив безліч граней цього вкрай складного і суперечливого процесу. Насамперед це загострення протиріч між тенденціями посилення глобальної взаємозалежності і наростання дисбалансів у світовому розвитку. Крім того, все більш явне виявлення не просто різної інтенсивності економічного розвитку різних країн, але і його різноскерованості, різнокритеріальності.

Руйнівний вплив глобалізації проявляється в таких тенденціях. По-перше, різко збільшується розрив між слабкими і сильними країнами; розрив, який не випадково збігся з початком глобалізації і пояснюється стрибкоподібним наростанням нееквівалентного обміну. За останні 25 років розрив у рівнях доходів між країнами та групами населення не тільки не скоротився, а навпаки, зріс. Нерівність

у заробітній платі та доходах збільшилася майже в усіх країнах. У більшості держав частка прибутку в доході є вищою, а заробітної плати – нижчою, ніж на початку 80-х років минулого століття. Безробіття в промислово розвинених країнах залишається високим [9]. А це – ґрунт для наростання загроз – і екологічних, і соціальних, і фінансово-економічних.

По-друге, саме на ґрунті глобалізації відбувається загрозна люду деформація фінансово-ринкових механізмів. Узагальнено це проявляється через антиліберальне переродження інструментів конкуренції: конкуренція вироджується, перетворюючись на свою протилежність. Вона вже не підштовхує відстаючих і не спонукає їх до нарощування конкурентних переваг, як це було до 70-х років, а знищує багатьох із тих, хто в інших умовах мав би шанс на виживання. Причому це стосується не тільки господарюючих суб'єктів, але і цілих країн.

Так, у розвинених країнах спостерігається зменшення податкових надходжень та рівня керуваності фінансовим сектором. Транснаціональні компанії, активно використовуючи офшорні зони, цілком легально мінімізують рівень оподаткування, акумулюючи фінансові ресурси в податкових гаванях. Високий рівень ліквідності та прозорості фінансових ринків сприяє швидкому перетіканню капіталу під впливом спекулятивних очікувань, що негативним чином може відобразитися на фінансовій системі тієї чи іншої держави. Сюди ж додається поширення тероризму та транснаціональної злочинності, що підриває національну безпеку розвинених держав, чому сприяють відкритість ринків та інтенсифікація міграційних процесів [4, с. 64].

Водночас малорозвинені національні економіки стикаються із банкрутством окремих неконкурентоспроможних виробників і навіть галузей промисловості в результаті високого рівня спрацювання основних фондів, низького науково-технічного потенціалу, неефективного менеджменту і, як наслідок, зростанням безробіття, соціальної напруги та податкових надходжень. Також спостерігається високий рівень залежності економіки країни від зовнішньоекономічної кон'юнктури та неспроможність уряду ефективно впливати на динаміку макроекономічних показників [5, с. 26]. Відбувається вилучення ресурсів із країни. У результаті використання механізмів трансфертного ціноутворення ТНК вилучають із приймаючих країн природні ресурси за заниженими цінами. Такому вилученню підлягають інтелектуальні та фінансові ресурси менш розвинених країн. Великою мірою подібні загрози стають можливими тому, що економіки менш розвинених країн стають більш відкритими.

Це докорінно суперечить зовні сповідуваним Заходом ліберальним постулатам. Людина вже не раціональна, а ірраціональна; економіка – не мотиваційна, а перерозподільча; предмет бізнесу

все більшою мірою віртуальний; інформаційні технології реалізуються через мережеву несвободу; вже не товар підганяється до потреб людини, а людина підганяється під товар тощо. Це – явища, які загрожують стійкості світової економіки. По-третє, серйозні загрози стабільному розвитку економіки походять від ажіотажної експансії глобального капіталу, особливо капіталу спекулятивного. Потужні хвилі, що народжуються спекулятивними накатами, дестабілізують економіку не тільки слабких, але й сильних країн. Навіть США, продукуючи, по суті, ці процеси, отримують удари у відповідь за принципом бумеранга, що особливо відчувається на фондовому ринку. Глобальні сили, крім іншого, руйнують соціальні програми як несумісні з їхнім інтересом.

Варто додати, що глобалізація створює небезпеку поширення гіперінфляції. Лібералізація капітальних статей платіжних балансів створила передумови для міграції усім світом короткострокового спекулятивного капіталу (іноземних депозитів у комерційних банках, вкладень іноземного капіталу в державні цінні папери й акції). Вільна міграція світом капіталу дестабілізує національну економіку. Спекулянти можуть підірвати стабільність національних валют, примушуючи уряди вживати дорогих заходів. Більшість держав, за винятком індустріально розвинутих, безсилі під час коливань валютних курсів і рухів капіталів, бо не володіють необхідним досвідом і інструментами економічної політики. Спрощується здійснення та розповсюдження шахрайських операцій у глобальному масштабі. Досягнення глобалізації відкривають нові можливості для кримінальних груп, відмивання «брудних грошей», підпільної економіки, торгівлі наркотиками тощо [6].

У глобалізованій світовій економіці залишається все менше місця для національних економічних автономій, тобто національні уряди поступово втрачають контроль над господарським розвитком країни. Це насамперед зумовлено:

- зменшенням ефективності основного інструменту економічної політики уряду, тобто фіскальної політики;
- послабленням впливу монетарної політики, оскільки регулювання процентних ставок може спонукати масовий відплив фінансового капіталу з країни і в результаті спричинити фінансову кризу в країні;
- високим рівнем залежності динаміки національних макроекономічних показників від стану зовнішньоекономічної кон'юнктури, на яку уряд не в змозі впливати.

Таким чином, глобалізація, як і будь-який інший процес, має свої негативні та позитивні наслідки. Завдання урядів країн світу – проводити відповідну економічну та міжнародну політику, що забезпечила б уникнення негативних та ефек-

тивне використання позитивних наслідків глобалізаційних процесів.

Глобалізація дає величезні переваги країнам, котрі володіють інформаційними технологіями, а це – країни, що вже вирвалися вперед, насамперед країни Заходу. Прискорене просування технологічних новацій по ланцюжках модернізованих галузей було одним (хоча і не єдиним) із чинників безкризового розвитку Заходу протягом багатьох років. Цьому, зрозуміло, багато в чому сприяла і фінальна модернізація у сфері кінцевого споживання [5, с. 27].

І очікувалося, що каскадна модернізація повинна глобалізацією лише посилюватися. Адже в новій ситуації істотно прискорюються не тільки інформаційне обслуговування, але і рух фінансів, а значить, інвестицій. Однак, попри всю цю логіку, глобалізація, яка в основному йшла від США, не тільки не прискорила, але навіть загальмувала процес передачі технологічних новацій в галузі традиційної економіки. Тобто глобалізація багато в чому знецінила, насамперед у США, модернізацію традиційних галузей на базі інформаційних технологій. Іншою неприємною стороною ажіотажного спекулятивного триумфу інформаційних технологій стало прискорення процесу перенакопичення капіталу в самій інформаційній сфері. Затримка в оновленні традиційних галузей, що відбулася в США через розгул ажіотажних спекуляцій, дала шанс конкурувати з Америкою не тільки країнам Західної Європи, а й, наприклад, Китаю.

Так, вступивши на шлях модернізацій, а шлях цей для нас безальтернативний, Україна може зменшити розрив із високотехнологічними країнами, отримавши відносну перевагу в динаміці витрат і результатів саме завдяки гармонізації відтворювального процесу.

Але за опори на наявний інерційний розвиток інтегрування України в глобальну систему не може бути успішним. Стосовно можливостей і перспектив України це щонайменше означає необхідність зміни інерційного розвитку на інноваційний. Нинішня економіка з її розвалені індустрією і низькою технологічністю такого тестування не витримає. Відбудеться девальваційна переоцінка наших витрат і результатів. І багато з того, що здається зараз успішним, може виявитися малоприятним.

Висновки. У процесі формування національної економічної політики держави повинні намагатися максимізувати вигоду від глобалізації і регіональної інтеграції і водночас мінімізувати свої втрати. З огляду на вищесказане правомірно говорити про те, що глобалізація являє собою поєднання і посилення як конкуренції, так і співпраці на міжнародній арені.

Поглиблення позицій у конкурентній боротьбі об'єктивно вимагає поглиблення співпраці та кон-

солідації сил. Платою за глобалізацію в розвинених країнах стає додаткове вкладення капіталу. У менш розвинених країнах виникла потреба структурної перебудови, яка передбачає раціональну політику держави в науковій сфері, адже саме інновації є потужним чинником, що підвищує конкурентність країни на міжнародній арені. Сфера інноваційних технологій виходить на перший план, вона стає однією з головних галузей економіки будь-якої розвиненої держави, що підтверджується безперервним зростанням обороту нових технологій і наукомісткої продукції на світовому ринку.

У результаті посилюється суперечливість процесів глобалізації і власної політики будь-якої країни (поєднання відкриття внутрішніх ринків і захист національного капіталу). У менш розвинених країнах економіка у процесі глобалізації стає ще більш залежною, тому дуже важливо знайти правильну тактику адаптації національної економіки до цього процесу, яка багато в чому визначається ефективністю здійснюваної державної політики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко, М.О. Гончаренко, В.А. Зленко [та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред. О.Г. Білорус. К. : КНЕУ, 2001. 733 с.
2. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія / О.П. Куцик, О.І. Ковтун, Г.І. Башнянин. Львів. : Видавництво ЛКА, 2015. 594 с.
3. Сазонець І.Л. Посилення ролі ТНК: позитивні та негативні наслідки [Електронний ресурс] / І.Л. Сазонець // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. Суми: УАБС НБУ, 2009. Т. 24. С. 122–127.
4. Орлова Н. Особливості розвитку світового фінансового ринку в умовах глобалізації // Схід, 2007. № 5 (83). С. 62–65.

5. Гурковський В.І. Сутність і феноменологія глобалізації в контексті формування глобального інформаційного суспільства // Державне управління удосконалення та розвиток, 2010. № 3. С. 25–28

6. Павленко О.П. Глобалізаційний аспект: позитивні та негативні наслідки [Електронний ресурс] / О.П. Павленко. URL: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/3_109746.doc.htm

REFERENCES:

1. Bilorus O.H., Lukianenko D.H., Honcharenko M.O., Zlenko V.A. (2001) Hlobalizatsiia i bezpeka rozvytku [Globalization and development security]. Kyiv: KNEU, pp.12–13. (in Ukrainian)
2. Kutsyk P.O. (2015) Hlobalna ekonomika: pryntsyпы stanovlennia, funktsionuvannia, rehuliuvania ta rozvytku [Global economy: principles of formation, functioning, regulation and development]. Lviv. : LKA, pp. 212–213. (in Ukrainian)
3. Sazonets I. L. (2013) Posylennia roli TNK: pozytyvni ta nehatyvni naslidky [Strengthening the role of TNCs: positive and negative effects] Problems and prospects of development of the Banking system of Ukraine: Collection of scientific works, vol. 24, Sumy.: UABS NBU, pp. 122–127 (in Ukrainian)
4. Orlova N. (2007) Osoblyvosti rozvytku svitovoho finansovoho rynku v umovakh hlobalizatsii [Features of development of the world financial market in the conditions of globalization]. Skhid, vol. 5 (83). pp. 62-65. (in Ukrainian)
5. Hurkovskiy V.I. (2010) Sutnist i fenomenolohiia hlobalizatsii v konteksti formuvannia hlobalnoho informatsiinoho suspilstva [The essence and phenomenology of globalization in the context of the formation of a global information society]. Public Administration of Improvement and Development, vol. 3. pp. 25–28/
6. Pavlenko O.P. (2012) Hlobalizatsiinyi aspekt: pozytyvni ta nehatyvni naslidky [Globalization aspect: positive and negative effects] Available at: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/3_109746.doc.htm

Mozhaykina N.V.Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory and International Economics,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv**Rud D.V.**

Student

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

FEATURES OF THE MODERN STAGE OF GLOBALIZATION

The processes of globalization are objective and actively influence and will further influence the economic development of national economies, individual regions and, in general, the global economy. They develop in parallel in three main directions: the reduction of obstacles to the economic, political, and cultural interaction of countries and peoples; creation of homogeneous economic, political, and cultural spaces; formation of structures of global manageability. At the same time, globalization already in its initial stage revealed new threats and risks, and they are quite severe. The balance of positive and negative consequences is constantly changing.

At the core of globalization was the process of internationalization of economic life. However, many new concomitant phenomena and processes appeared. The process of globalization is ambivalent: on the one hand, the result of the development of productive forces and the corresponding economic relations, and on the other, it is a subjective process, which is the result of a certain policy of the most powerful countries. As a result, processes that are positive for the functioning of the national economy of highly developed countries under the conditions of globalization can have a detrimental effect on the economies of developing countries. The destructive influence of globalization is manifested in the following trends. Firstly, the gap between the weak and the strong countries is sharply increasing. Second, precisely on the basis of globalization, there is the threatening-humanity deformation of financial and market mechanisms. In general, this is manifested through the degeneration of competition instruments.

In the globalized world economy, there is less space for national economic autonomies, that is, national governments are gradually losing control over the economic development of the country. The task of governments around the world is to pursue an appropriate economic and international policy that would prevent the negative and effective use of the positive consequences of globalization processes.